

Många fördelar med teledermatologi

Dermatologi på distans med hjälp av digital teknik, så kallad teledermatologi, har **ökat explosionsartat** under pandemin. Vårdformen har skapat både möjligheter och utmaningar när det gäller behandling av psoriasis och andra hudsjukdomar.

Text JON ANDERSSON

En organisation som intresserat sig allt mer för teledermatologi är den internationella psoriasisorganisationen IFPA, som precis släppt en rapport om telemedicin och psoriasis.

– Det här är ett område som länge varit av intresse för våra medlemsorganisationer. Inte minst nu efter explosionen av telemedicin under covid-19-pandemin, berättar **Elisa Martini** som står bakom IFPA:s rapport.

Praktiskt under pandemin

Enligt rapporten har covid-19-pandemin inneburit en enorm tillväxt av olika former av telemedicintjänster. Det gäller även dermatologi. En global undersökning bland dermatologer, som det refereras till i rapporten, visar att användningen av teledermatologi tredubblats under pandemin.

– Det har varit väldigt bra med telemedicin under pandemin eftersom det har möjliggjort att ge vård samtidigt som man kunnat undvika att folk blir smittade, säger Elisa Martini.

Enligt rapporten har teledermatologi visat sig vara jämförbart med personlig vård när det gäller alltifrån att ställa diagnos till att ta hand om sjukdomen och att få kliniska resultat.

– Det är bekvämt, covidsäkert och lättare för patienterna att hålla sina avtalade läkartider. Telemedicin gör det också enklare att övervaka sjukdomen vilket innebär att patienterna på ett bättre sätt kan följa sin behandling, säger Elisa Martini.

Såg potential tidigt

Någon som tidigt såg att det fanns potential i teledermatologi var en schweizisk hudläkare vid namn Christian Greis. Under sin tid som underläkare i Zürich fick han hela tiden ta emot bilder från vänner via den sociala plattformen WhatsApp, med förfrågningar om att ta en snabb titt på hudområden de fotograferat med sina mobilkameror. Samtidigt märkte han att allt fler av hans patienter började använda mobilbilder för att visa hudförändringar. Den unge hudläkaren förstod att det fanns potential i den nya tekniken.

Det är lättare att diagnostisera psoriasis via teledermatologi än vad det är när det gäller många andra hudsjukdomar.

Tillsammans med IT-experten Vahid Djamei startade han därför 2018 Derma2go, som specialiserar sig på teledermatologi till patienter i Tyskland, Österrike och Schweiz. Men det var först två år senare då covid-19-pandemin slog till som det verkliga genombrottet kom både för teledermatologin i stort och för företaget.

– Pandemin gjorde att vi kunde se att detta verkligen fungerade och på så sätt kunde vi också övertyga politiker och andra beslutsfattare inom vården att det här var något att satsa på, säger **Christian Greis**.

Finns många fördelar

Han menar att det finns flera fördelar med teledermatologi jämfört med traditionella undersökningar.

– Eftersom det är så lätt att genomföra digitala konsultationer kan vi ofta upptäcka hudsjukdomar innan patienterna vet om att de är sjuka. Det blir också enkelt att på ett

tidigt stadium koppla ihop patienten med dermatologer och sjukhus för att så snabbt som möjligt kunna erbjuda den bästa möjliga behandlingen.

Skälet till att det blir enklare att göra diagnoser på det här sättet har att göra med nya digitala verktyg som gör det lätt för patienter och läkare att samarbeta. Det finns i dag en mängd tjänster för såväl dermatologi som annan typ av vård på nätet, men det kan skilja sig lite åt hur dessa används. Vissa fungerar enbart som appar för egenvård medan andra gör det möjligt att boka ett besök online där patienten kan bli undersökt via videolänk.

Derma2go använder sig av en plattform som finns på företagets hemsida. Där fyller patienterna i ett frågeformulär och skickar in bilder på huden, som sedan fungerar som underlag för läkarens diagnos.

– I 85 procent av fallen kan vi göra en diagnos online och ordinera en behandling. Behöver de biologiska ➔

Teledermatologi ger en ökad möjlighet att erbjuda vård till dem som inte har en specialist i närheten.

läkemedel hänvisar vi patienterna till en specialist. Men i de allra flesta fall räcker det med konsultation på nätet, berättar Christian Greis.

Teledermatologi och psoriasis

En annan fördel med teledermatologi är att det blir betydligt enklare för patienter att få hjälp snabbt.

– Det råder en brist på dermatologer. Det här ger en möjlighet att erbjuda vård till dem

som inte har en specialist i närheten. Bättre tillgång till specialister som kan sjukdomen kan i sin tur leda till högre livskvalitet hos patienten genom att de erbjuds mer regelbunden behandling, säger Elisa Martini på IFPA.

Detta gäller inte minst personer som har långt till närmsta dermatolog.

– Det här är en chans för dem som lever på landsbygden att kunna få vård på ett annat sätt, säger hon.

Men hur väl lämpar sig då teledermatologi

»Telemedicin är **här för att stanna**. Därför är det viktigt att patienterna får vara med och forma de här tjänsterna.«

- ELISA MARTINI

gäller behandling av psoriasispatienter. En undersökning gjord av amerikanska forskare som publicerades i den vetenskapliga tidskriften *Journal of the American Academy of Dermatology* visar till exempel att vård online var likvärdig med personlig vård när det gällde att minska funktionsnedsättning och depressiva symtom hos psoriasispatienter. Just depression, en vanlig samsjuklighet vid psoriasis, har visat sig fungera extra bra att behandla online. I IFPA:s rapport om psoriasis och telemedicin konstaterar man att flertalet studier har kunnat påvisa minskade depressionsymtom och mildrad psoriasisjukdom hos psoriasispatienter som får vård online.

– Jag tror att telemedicin kan bli en del av en holistisk psoriasisvård genom att behandla psykisk ohälsa och andra samsjukligheter som hjärt-kärlsjukdom och diabetes, säger Elisa Martini.

Många utmaningar kvar

Men även om den tekniska utvecklingen är positiv och erbjuder nya möjligheter för psoriasispatienter finns det en hel del utmaningar som det är viktigt att vara medveten →

för psoriasis jämfört med andra hudsjukdomar? Ganska väl enligt Christian Greis.

– Det är lättare att diagnostisera psoriasis än vad det är att diagnostisera ett födelsemärke eller melanom. När det gäller födelsemärken måste man ta dermatoskopi (undersökning av hudförändringar med ett dermatoskop reds anm.) och jämföra bilder. Det behövs inte på samma sätt när det gäller psoriasis, säger han.

Det finns flera vetenskapliga studier som visar att telemedicin varit effektivt när det

om, enligt Elisa Martini. Det är till exempel stor skillnad mellan olika delar av världen när det gäller internätkomst och digital infrastruktur. Men det är inte det enda som påverkar vilka som får tillgång till den här nya formen av psoriasisvård, enligt Elisa Martini.

– I höginkomstländer är folk mer vana vid den här tekniken. I mindre utvecklade länder har man varken teknologin eller kunskapen att använda sig av de digitala verktygen. Könstrukturer kan också påverka vem som har möjlighet att använda sig av tekniken. I till exempel arabiska länder har män ofta en större digital förmåga, eftersom de fått möjlighet att lära sig tekniken vilket inte varit fallet med kvinnor.

I Sverige och andra västländer som har en utvecklad digital infrastruktur har skillje-linjen snarare gått mellan yngre med hög digital kompetens och äldre som haft svårare att lära sig den nya tekniken. En amerikansk studie som undersökt attityderna till digitala besök visade till exempel att äldre var mer tveksamma till att använda sig av den nya tekniken jämfört med yngre.

– Det är därför viktigt att vi skapar en infrastruktur som gör att ingen lämnas på efterkälken oavsett vilken ålder man är i eller vilken digital kompetens man har, säger Elisa Martini.

Inte lösningen på allt

Christian Greis är också noga med att påpeka att de nya digitala hjälpmedlen inte är lösningen på allt. Och han tror inte att det vore bra att helt ersätta fysiska besök med digitala.

– Jag ser teledermatologi som ett tillägg snarare än något som skulle ersätta fysiska besök. Om du använder det som ett tillägg ser jag bara fördelar. Men om du bara skulle använda teledermatologi och helt ta bort de fysiska besöken finns det många nackdelar. Det skulle till exempel kunna ha en negativ psykologisk effekt och påverka relationen mellan läkare och patient på ett dåligt sätt. Dessutom skulle det bli mycket svårare att göra olika undersökningar som att mäta PASI eller kontrollera för olika samsjukligheter.

I IFPA:s rapport betonar man andra fördelar

»I 85 procent av fallen kan vi **göra en diagnos online** och **ordinera en behandling.**«

– CHRISTIAN GREIS

med fysiska besök som det är svårt för digitala besök att ersätta. Många patienter påpekar att de tycker att undersökningarna blir sämre när det inte finns möjlighet för fysisk beröring. Vissa patienter upplever också svårigheter med att skicka bilder på områden som kan vara svåra att komma åt, som i hårbotten, eller att fota på känsliga hudområden, som i underlivet.

Större ansvar på patienten

Införandet av telemedicin innebär också att patienterna kommer att få en delvis annan roll än vad som tidigare varit fallet. Christian Greis betonar att med en ökad användning av den nya tekniken kommer det också att ligga ett större ansvar på patienten.

– Om det blir fler digitala patienter måste de också ansvara för att ta hand om sin hud på egen hand på ett annat sätt än om de träffar sin läkare på ett fysiskt besök. Det betyder att mycket av ansvaret för att ta hand om sjukdomen kommer att flyttas från läkarna till patienterna. Alla patienter kommer inte ha den följsamhet som krävs för att ta det ansvaret. Därför måste vi som läkare lista ut vilka patienter som inte kommer att klara den övergången lika bra så att vi kan hjälpa dem på bästa möjliga sätt.

För IFPA är det viktigt att patienternas perspektiv tas med i beräkningen när de nya digitala tjänsterna tas fram.

– Dels måste de nya tjänsterna kännas säkra för patienterna, dels måste patienterna bli lyssnade på så att vården fungerar för deras bästa. Telemedicin är här för att stanna. Därför är det viktigt att patienterna får vara med och forma de här tjänsterna, säger Elisa Martini. ■